

Exodus 5:1 en 2; 5:22 tm 6:8; 33:12-17; Lucas 19:5-10

Let my people go...

INLEIDING

Bij afscheid nemen hoort ook terugkijken. Als het om preken gaat valt het mij zelf op dat ik vooral uit de evangeliën heb geprekeerd, de woorden en daden van Jezus van Nazareth en ... uit Exodus, het verhaal van de uittocht uit het slavenhuis Egypte, de bevrijding van een uitgekozen volk, de reis met Mozes als reisleider, een man die twijfels had over zijn geloof en over eigen kunnen...

Toen ik gevraagd werd om hier gemeentepredikant te worden, had ik zelf grote twijfels of ik dat zou kunnen. Want ik was er van overtuigd dat mijn plaats was in het bijzondere pastoraat, bij de mensen van de onderkant, de rafelrand van de samenleving. 'Theologie van de onderkant' noemde ik dat... "Maar dat is wat we juist willen, ook in Silo", zei de toenmalige kerkenraad, nu inmiddels 14 jaar geleden: en dat was voor mij een GO!

Let my people go... is het thema van deze zondag:

-wie moet wie laten gaan.... en als het om ons allemaal gaat: als wij dan mógen gaan, -waar gáán we dan voor, als kerk, als gelovigen?

OVERDENKING

Let my people go... Het bijbelboek Exodus gaat over het door God uitgekozen volk, dat een slavenvolk is geworden, onderdrukt door een farao Die zijn slaven niet laat gaan en zo beslist over leven en dood, als een soort god... die ook zegt dat hij de God van Mozes niet kent...

Een paar weken geleden kreeg ik een boek te leen, 'Het boek van alle dingen' van Guus Kuijjer. Eigenlijk een kinderboek, maar zo geschreven dat je als volwassene kunt lachen en huilen tegelijk, zeker vandaag, op vaderdag....

Een jongetje dat Thomas heet, in een streng christelijk gezin ervaart zijn vader als een wrede farao die niet alleen hem mishandelt maar ook zijn vrouw slaat als zij het teveel voor de jongen opneemt. Hij gaat zijn vader testen met wat hij uit de bijbel weet met bijbelse plagen: door ranja in het aquarium te gooien zodat de vissen in bloedrood water zwemmen en met behulp van de buurvrouw verschijnen levende kikkers op de stoep. Maar vader kan alleen maar straffen in naam van een god waar de jongen niet in kan geloven. Thomas krijgt visioenen van een begripende en lieve Jezus die wel erg veel op zijn moeder lijkt.... Het boek eindigt met een verrassend einde waarbij de wat vreemde buurvrouw als de verlossende engel optreedt voor de jongen en zijn moeder. Een aanrader, dat boek!

Eigen geschiedenis

Ik mocht als jongetje opgroeien in een baptisten gemeente, in Den Haag, die mij toen ik 16 was de leiding van de gospelband gaf en toen ik 19 was liet preken, want ik was toch een theologiestudent? Een mooi voorbeeld van een GO!

In Utrecht mocht ik doorgroeien in geloof en zelfvertrouwen hoewel dat niet zonder slag of stoot is gegaan in de afgelopen 40 jaar dat ik hier in Silo lid ben. Dat was de tijd waarin een zwarte toga door de voorganger werd gedragen, een tijd waarin nog niet gesproken kon worden over andere manieren van trouw zijn en liefhebben. Er was nog geen Midzomergrachtenfestival met een roze zondag en regenboog kerkdiensten ... zoals deze liturgische regenboog stola uit Cuba, die nu het sombere zwart van deze toga kleurt...

In die zeventiger jaren was ik in Silo jeugdouderling. Toen ik moest gaan scheiden van mijn lieve Eva kwam een broeder namens de kerkenraad zeggen dat het beter was als ik mijn ambt zou neerleggen want dat was toch geen goed voorbeeld. En kreeg ik van de Baptisten

Unie te horen dat dominee worden nu toch wel heel moeilijk zou worden... voorbeeld van een NO GO!

In het boek 'Zwerven met God' van de jonge en veelbelovende Amerikaanse theoloog en schrijver Brendan Robertson zegt hij: wat is er gebeurd met het christendom, dat als je op straat vraagt: kerk, waar staat dat voor, dat mensen vooral noemen wat er allemaal van de christenen niet mag en niet kan... Wat is er gebeurd met dat geloof dat gaat over vrij worden en vrij blijven?

Let my people go...

Voordat Silo mij vroeg om haar predikant te worden werkte ik 25 jaar uitsluitend in de gevangenis als geestelijk verzorger en dat betekende ook wekelijks daar preken: over dat onvrije volk en de dappere Mozes maar ook over Jezus die mensen in ere herstelt. Dat raakt rechtstreeks jouw leven als je vastzit. Juist daar waar je niet weet wanneer de deur weer open gaat, waar je het vertrouwen in jezelf en anderen kwijt bent...

In het gevang vond ik veel mensen die (ook al zijn het zelf geen onschuldige daders) niet meer konden geloven in een god die vanuit een hoge hemel zijn wil of zijn straf aan mensen oplegt. Er is daar in het gevang vaak een bijna wanhopig geloven in een God die gáát voor zijn mensen, voor His people. 'Only God can judge me' hebben sommigen zelfs op hun rug getatoeerd! Of als dat te duur was 'God is my judge'...

We zongen vaak in de bajeskerk die bekende spiritual Let my people go! Natuurlijk spreekt dat aan als je zelf weg wilt uit de bajes. Maar we zongen het ook solidair als lied van de zwarte slaven, gezongen tijdens het harde werk op de plantages:

- om het vol te houden en
- om niet te geloven in een god die mensen kort wil houden en toelaat dat ze elkaar mishandelen
- om te protesteren tegen mensen die voor god te spelen zonder rekening te willen houden met de God die boven allen staat en
- om te horen van een God die bevrijden wil wat zijn hand heeft gemaakt en die gáát voor wie leeft in een ondergeschoven positie.

In het bijbelboek Exodus gaat het over een levenslange reis, 40 jaar staat in de bijbel voor levenslang, leven in de woestijn op weg naar een beloofd goed land. En dan toch steeds maar terugvallen, terug willen naar de gouden kalveren van het geld of terug naar de vleespotten van Egypte, de oude zekerheden, maar dan wel weer terug in in een verslaafd slavenbestaan..... Dat is een boodschap voor boeven en voor burgers, voor u en mij

En ondanks die terugval neigingen staat daar de God van Israel die kiest om met zijn mensen mee te gaan en te blijven meebewegen! Omdat het Zijn eer te na is om zich niet te houden aan zijn woord en aan zijn eigen trouwbelofte: Hij zorgt er voor dat zij kunnen gáán! Dat is een bevrijdende God, die helemaal van één kant, van Zijn kant, voor zijn volk kiest en met een verbond trouw wil zijn: ook als er geen gelijkwaardig respons vanuit dat volk komt!

Let my people go...

Soms lijken wij op dat volk, dat net uit Egypte is vertrokken, nog wat onwennig in de woestijn, je weet nog niet dat je straks dwars door de zee zult kunnen gaan of dat er brood uit de hemel zal komen of water uit de rots, je moet het helemaal hebben van een Mozes, een broeder en vaderfiguur tegelijk die het wél ziet zitten...

Dat was voor mij heel actueel toen ik (als 25 jarige vrijwilliger in de bajes) op een dag van de Wolvenplein dominee Ter Haar Romeny een dikke sleutelbos kreeg met de woorden: jij gaat mij deze zomer vervangen, jij kunt het, ga er maar voor, you **can do** it,... een echte GO!

Als hij me had gevraagd of ik dat zou aankunnen, dan had ik nee gezegd, vanwege gebrek aan zelfvertrouwen: ik ben te jong, ik ben nog klaar met de studie, ik ben niet zo opgevoed om tussen zware jongens te leven, ik vertrouw mezelf niet, heb een deuk in mijn eigenwaarde...

Die woorden 'you **can do it**' waren voor mij een habilitatie, een woord dat volgens de Van Dale betekent dat je een 'mantel van waardigheid' wordt omgehangen. Dat heb ik in de jaren daarna juist door deze ervaring vaak kunnen doorgeven in de re-habilitatie van gedetineerden. Het is voor mij een levensroeping geworden om in de wereld van de schijnbaar afgeschreven mensen samen te zoeken naar hoe je opnieuw je waarde en waardigheid kunt vinden. Want als mensen jou als tweederangs beschouwen, loop je gevaar om dat zelf ook te gaan geloven....

Let my people go...

Het is werkelijk mogelijk mensen in waarde te kunnen herstellen, soms met een enkel woord. Dat gebeurt in de evangeliën waar Jezus als de nieuwe Mozes mensen uitkiest en oproept om achter Hem aan te gaan. Hij doet dat voor mensen als Zacheus die met schaamte over hun keuzes in de boom zitten te wachten tot er een mens langskomt die ziet wat er leeft aan verlangen naar aandacht en een beetje liefde

Als Jezus als de nieuwe Mozes voorbij komt, komen er belangrijke vragen aan het licht:

-of we misschien liever terug willen naar vroeger, omdat we verslaafd zijn aan vaste gewoontes of denkbeelden over wat mag en wat niet mag...

-of wij misschien lijken op een farao die zich niet wil of kan inleven en mensen onderdrukt en wil dat alles bij het oude moet blijven...

-maar ook komt aan het licht wie ondanks eigen onzekerheid de moed heeft om de kat de bel aan te binden, en (aan burgerlijkheid of moraal voorbij) wil vragen om nog eens na te denken of je niet beter iemand kan laten gáán waar hij of zij voor bestemd is, omdat het om Gods geliefden gaat ...

Terugkijkend weet ik wat mij bezielde in het verhaal van de Exodus: daar lezen we hoe we in deze tijd en in onze levenssituatie vrij mogen gaan en opstaan voor mensen die in de knel komen. Ook als wij dat zélf zijn, als we zelf in de knel komen, als we niet mogen gáán zoals we geschapen zijn, om in vrijheid te leven en te liefhebben.

Let my people go...

De gemeente Silo heeft mij de ruimte en gelegenheid gegeven om in dat geloof te groeien en daarvanuit te gáán in de harde wereld van de gevangenis en daar heel veel gebroken zielen te ontmoeten.

En daar mee te werken aan het werk van God die Zijn mensen wil bevrijden.

En te doen als Jezus die het vóór wilde doen hoe zelfvertrouwen en die echte vrijheid te vinden is.

Ik voelde me vaak niet als een dappere Mozes, maar wel als één van het volk van God op weg, waar God zelf vooraan ging en met Zijn geestkracht mij en er op onverwachte manieren doorheen sleepte...

Silo heeft als gemeente het aangedurfd om in de afgelopen 40 jaar zo'n uittocht te maken.

Op weg naar een land, een manier van omgaan met elkaar waar mensen worden gezien in hun talenten en hun geloof en niet naar hun burgerlijke status of hun levenswijze....

God zij dank dat wij hier ook mensen als Mozes hadden, een wijze voorganger als professor en dominee Jannes Reiling, ook een vaderfiguur wiens naam ik hier vandaag met eerbied noem. Omdat hij voor zijn studenten ging staan, voor vrouwen en mannen ook als ze minder goed geschoold waren, voor anders geaarden, omdat hij keek naar hun roeping en zo de strijd durfde aan te gaan met een behoudende Unie. (Met zijn vrouw Annie als zijn Aaron, op de achtergrond, maar altijd steunend aanwezig).

Silo heeft voor mij ook die bevrijdende woorden van God zelf gesproken: jij kunt het en wij willen jou. Zo worden de woorden van de bevrijdende en werkende God opnieuw werkzaam voor mensen die klaar staan. Maar die wel in Godsnaam moeten worden aangesproken om hun talenten en geloof in dienst te stellen van Gods koninkrijk.

Want wie niet wordt uitgedaagd om uit de boom (of uit de kast) te komen, kan en zal daar nog heel lang blijven zitten, als je door mensen wordt veroordeeld en er over je wordt gepraat...

Soms kan het gaan om iemand uit je eigen vriendenkring, je eigen familie, je eigen zoon of dochter, die nog als een kleine Zacheus angstig in de boom (of in de kast) zit...

Let my people go!!!

Het verhaal van de Exodus en van Jezus van Nazareth: steeds weer die oproep aan jou en mij om te blijven letten op wie iemand nodig heeft om voor de farao's van deze wereld te gaan staan en pleiten dat je mensen moet laten gáán...

- Omdat mensen, jij en ik en zij en allemaal kostbaar zijn in de ogen van hun Schepper!
- Omdat Hij als de God van Abraham, Isaak en Jacob heeft laten zien dat dat Hij de enige blijvende God is die trouw is wat Zijn hand is begonnen. En daarom ook aan ons vraagt om op weg te gaan naar een vrij land, waar je de handen uit de mouwen mag steken, en samen kan werken aan vrede en gerechtigheid, ongeacht je verleden, ongeacht je wantrouwen of je gebrek aan zelfvertrouwen....

-Omdat Hij belooft er bij te zijn, want zijn naam is: 'Ik ben er altijd bij', Hij wil niet zonder zijn mensen, niet zonder ons...

-Omdat jij en ik net als Jezus verder mogen kijken en weten dat zielen hopen op iemand die hen persoonlijk uitnodigt om maaltijd te houden met hen en elkaar zo aan den lijve te laten ervaren dat wij allen door de Eeuwige gewenst en geliefd zijn!

Laten we in Silo nog veel van zulke maaltijden houden!

Your foes shall not before you stand, **let my people go!**
And you'll possess fair Canaan's land, **let my people go!**

Go down, Moses, way down in Egypt's land;
Tell old Pharaoh to **let my people go!**

Een weg te gaan (schilder Hans Pruijn, voorheen artistiek begeleider Pieter Baan Centrum)